

## Informace k plnění povinností zpětného odběru pneumatik

Z důvodu rozdílných výkladů zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech (dále jen „zákon o odpadech“) některými povinnými osobami, provozovateli míst zpětného odběru a posledními prodejci ve vztahu ke zpětnému odběru pneumatik, mj. po novele zákonem č. 223/2015 Sb. účinným od 1. října 2015, a z důvodu častých dotazů ze strany konečných uživatelů, Odbor odpadů Ministerstva životního prostředí vytvořil informační materiál určený pro všechny zainteresované strany. Informace má za účel sjednotit postupy v této oblasti odpadového hospodářství, vysvětlit některé pojmy a působit preventivně za účelem minimalizace potřeby výkonu sankčních pravomocí ze strany České inspekce životního prostředí.

### **Způsoby plnění povinností:**

Ustanovení § 38a zákona o odpadech stanoví dva možné způsoby plnění povinností zpětného odběru pneumatik, a to v individuálním systému, nebo v kolektivním systému. Jiné způsoby plnění těchto povinností nejsou povoleny.

V individuálním systému plní každá povinná osoba své povinnosti samostatně, organizačně a technicky na vlastní náklady. Za podmínky dodržování předpisů na ochranu hospodářské soutěže je v tomto systému možná spolupráce mezi povinnými osobami, a to zejména formou sdílení míst zpětného odběru a společného svozu pneumatik. Tato činnost musí být provozována na základě smluv mezi povinnými osobami a není možné, aby tuto spolupráci zajišťovala třetí osoba za úplatu např. zpracovatel odpadních pneumatik. Osoba zajišťující společné plnění povinností povinných osob bez oprávnění k provozování kolektivního systému se dopouští správního deliktu.

Při individuálním způsobu plnění povinností zpětného odběru pneumatik je nutné, aby si každá osoba vedla odděleně evidenci míst zpětného odběru a množství zpětně odebraných pneumatik na těchto místech (viz také níže). Za případné neplnění povinností zpětného odběru je plně zodpovědná individuálně plnící povinná osoba a není možné zodpovědnost za plnění těchto povinností přenést na jinou osobu.

Z výše uvedeného plyne, že již není dovolen tzv. solidární systém, kdy povinné osoby plní své povinnosti prostřednictvím třetí osoby či ve společné struktuře.

### **Veřejná místa zpětného odběru:**

Povinné osoby mají povinnost zřídit místa zpětného odběru pro konečné uživatele stejně dostupná jako místa prodeje výrobků, na které se povinnost zpětného odběru vztahuje. Povinná osoba je povinna zajistit zpětný odběr způsobem odpovídajícím obvyklým možnostem konečného uživatele bez jeho nadměrného zatížení. Tato místa zpětného odběru musí být konečnému uživateli veřejně dostupná v provozní době dané provozovny a musí být umožněno odevzdat pneumatiky bez nároku na úplatu (zdarma), bez ohledu na výrobní značku a bez vázání odebrání použitých pneumatik na nákup nového zboží či služeb.

### **Povinnosti posledních prodejců:**

Pokud poslední prodejce není místem zpětného odběru, má za povinnost informovat konečné uživatele o možnostech zpětného odběru. V případě, že tuto povinnost neplní, má dle § 38 odst. 5 zákona o odpadech povinnost použité pneumatiky odebírat přímo v provozovně. Tento sběr je v režimu odpadů a poslední prodejce má povinnost předat veškeré tyto odebrané pneumatiky osobě oprávněné k jejich využití na své náklady. Pneumatiky, které se staly odpadem, není možné opětovně přijímat v rámci zpětného odběru. Takové jednání by mimo jiné navyšovalo produkci odpadních pneumatik v ČR.

Pokud má poslední prodejce zájem být místem zpětného odběru, musí tak činit pouze na základě smlouvy s povinnou osobou a jejím jménem. Poslední prodejce se stává tzv. veřejným místem zpětného odběru. V takovém případě je povinen odebírat veškeré pneumatiky zejména bez nároku na úplatu, bez rozdílů značek a bez vazby na koupi nového výrobku či služeb. Zpětně odebrané pneumatiky je povinen předávat pouze povinné osobě (povinnou osobou pověřené osobě), která místo zpětného odběru zřídila. Seznam povinných osob, které jsou oprávněny zřizovat místa zpětného odběru, naleznete na webu MŽP (<http://iris.mzp.cz/Aplikace/azop.nsf>) a dále se jedná o společnost ELT Management Company Czech Republic s.r.o., která má oprávnění k provozování kolektivního systému Eltma.

### **Úroveň zpětného odběru:**

Zákon stanovuje minimální úroveň zpětného odběru použitých pneumatik ve výši 35 % za každý kalendářní rok, tzn., že každá povinná osoba musí od konečných uživatelů prostřednictvím svých veřejných míst zpětného odběru převzít použité pneumatiky o hmotnosti nejméně 35 % hmotnosti nových pneumatik, které v témže roce uvedla na trh. Zároveň však zákon o odpadech stanoví, že „povinná osoba má povinnost zajistit zpětný odběr použitých výrobků nabídnutých ke zpětnému odběru bez ohledu na výrobní značku a do výše, které za vykazovaný kalendářní rok uvede na trh“. Z tohoto vyplývá, že interval úrovně zpětného odběru je min. 35 % až neomezeně, s tím, že nad 100 % může povinná osoba pneumatiky nabídnuté ke zpětnému odběru odmítnout. Povinná osoba tedy nesmí pneumatiky nabídnuté ke zpětnému odběru odmítnout v případě, že ještě nesplnila 100 % míru zpětného odběru.

Spolupráce povinných osob se smluvními partnery na provozu míst zpětného odběru je nezávislá na případné existenci i odběratelsko-dodavatelských vztahů mezi těmito subjekty v oblasti nových pneumatik. Úroveň zpětného odběru je vyjádřena jako poměr pneumatik uvedených na trh a zpětně odebraných za celý rok a celé území ČR, neváže se tedy k jednotlivým místům zpětného odběru. Může se tedy stát, že v rámci provozu některých míst zpětného odběru bude povinná osoba přebírat i více než 100 % množství pneumatik prodaných skrz daného prodejce. V případě, že povinná osoba odmítne převzít výrobky před dovršením 100 % úrovně zpětného odběru, zásadně porušuje povinnosti zpětného odběru a vystavuje se sankcím ze strany České inspekce životního prostředí (pokuta až do výše 50 mil Kč).

Pro úplnost dodáváme, že aktuální minimální úroveň zpětného odběru 35 % je dočasná a v souladu s Plánem odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024 bude navyšována na 80 % v roce 2020.

## **Obce:**

Zákon o odpadech stanoví povinným osobám povinnosti zpětného odběru pneumatik, aby nedocházelo k zatěžování obecních a státních rozpočtů nakládáním s těmito použitými pneumatikami. Povinné osoby mohou místa zpětného odběru pneumatik provozovat i na základě dohody s obcí například v rámci obecních sběrných dvorů. V případě neexistence takové formy spolupráce mohou obce upozorňovat své občany na možnost odevzdání použitých pneumatik na místa zpětného odběru umístěná na území obce (typicky v místních provozovnách prodejců pneumatik a automobilů či pneuservisů). Zamezí tak zatěžování obecních rozpočtů náklady, jež mají nést povinné osoby.

Aktuální přehled míst zpětného odběru provozovaných kolektivním systémem Eltma je dostupný na [www.eltma.cz](http://www.eltma.cz). Vzhledem k poměrně nedávnému spuštění kolektivního systému (duben 2016) je však pravděpodobné, že v dané lokalitě budou postupně vytvářena další místa zpětného odběru, provozovaných některou z individuálně plnicích povinných osob. Připravuje se celostátní registr míst zpětného odběru pneumatik. Do jeho spuštění se v případě dotazů na pokrytí místy zpětného odběru obraťte na nejbližší poslední prodejce (viz jejich zákonná informační povinnost). V případě nesrovnalostí kontaktujte Ministerstvo životního prostředí (oddělení zpětného odběru, odbor odpadů, telefon 267 122 687), které má k dispozici seznamy všech míst zpětného odběru provozovaných v ČR.

## **Oddělené uvádění nákladů na zpětný odběr, zpracování a využití odpadních pneumatik:**

§ 38a odst. 5 zákona o odpadech stanoví od 1. října 2015 následující: „Povinná osoba a distributor, včetně posledního prodejce, jsou povinni při prodeji pneumatik uvádět náklady na zpětný odběr použitých pneumatik a zpracování a využití odpadních pneumatik odděleně. Tím nejsou dotčeny povinnosti posledního prodejce podle cenových předpisů.“

Tento text i prováděcí právní předpis (vyhláška č. 248/2015 Sb., o podrobnostech provádění zpětného odběru pneumatik) připouští v zásadě dva způsoby, jakými mají být náklady na zpětný odběr na účetním dokladu uváděny. V případě elektrozařízení jsou také využívány dvě možnosti: (i) Jednak jako samostatná položka při účtování zboží (cena zboží, výše recyklačního příspěvku, DPH a celková cena), nebo (ii) jako informace na dokladu - cena zboží, DPH, celková cena a následně je na účetním dokladu uveden text například: „v ceně zboží jsou zahrnuty náklady na zpětný odběr ve výši ... Kč“. V případě pneumatik jsou podle názoru MŽP, stejně jako u zmíněného elektrozařízení, akceptovatelná obě tato řešení a záleží na povinných osobách, které řešení zvolí.

V případě varianty (ii) je třeba zvolit takový obsah (konkrétní výše nákladů) a formu informace (velikost písma, umístění na dokladu), aby byla informace o výši nákladů na účetním dokladu dostatečně viditelná a srozumitelná pro spotřebitele. Je nutné, aby byla na každém účetním dokladu uvedená konkrétní výše nákladů za daný výrobek (pneumatiky). Tato povinnost vyplývá z § 38a odst. 5 zákona o odpadech, stanovující, že se uvádějí náklady na zpětný odběr, a ne pouze informace, že je tato služba obsažena v ceně výrobku. Ve výše zmíněném prováděcím právním předpisu je uvedeno, že výše příspěvku povinné osoby se stanoví jako násobek množství kilogramů pneumatik uvedených povinnou osobou na trh. V případě varianty (ii) je tak možné uvádět náklady na zpětný odběr jak v Kč za kus pneumatiky, tak v Kč za kilogram pneumatiky. V případě uvedení nákladů v Kč za kilogram pneumatiky musí faktura uvádět také hmotnost konkrétních prodávaných pneumatik, a to opět způsobem, z něhož bude jednoduše seznatelná celková výše nákladů, kterou zákazník hradí.

Zvolený způsob odděleného uvádění nákladů se bude většinou odvíjet od navazujících procesů daných subjektů (například u varianty (ii) je třeba, aby byl daný subjekt schopen prokázat správnost uváděné částky, neboť částka takto uvedená v rámci informace, a nikoliv jako položka na daňovém dokladu, nevstupuje přímo do účetnictví daného subjektu). V neposlední řadě může mít zvolený způsob vliv na úspěšnost žádostí v refundačním řízení kolektivního systému (viz § 38e odst. 4 zákona o odpadech a příslušné veřejně dostupné refundační podmínky daného kolektivního systému). Pro úspěšné vyřízení refundační žádosti bude typicky třeba zajistit důsledné propisování nákladů na zpětný odběr, zpracování a využití odpadních pneumatik v celém odběratelsko-dodavatelském řetězci.

### **Roční zpráva za rok 2016:**

Do konce roku 2015 byla účinná vyhláška č. 465/2013 Sb. Podle této vyhlášky se zasílala roční zpráva o plnění povinnosti zpětného odběru pneumatik (dále jen „roční zpráva“) ještě za rok 2015, a to do 31. března 2016. Dle této vyhlášky bylo možné zaslat roční zprávu za více povinných osob zároveň.

V případě individuálního plnění povinností je zpětný odběr prováděn organizačně a technicky na vlastní náklady a každá povinná osoba sama odpovídá za splnění svých povinností (viz výše). V případě, že se povinná osoba nezapojí v průběhu roku 2016 do kolektivního systému, musí do 31. března 2017 zaslat samostatně roční zprávu o plnění povinností zpětného odběru pneumatik za rok 2016.

Při vstupu do kolektivního systému je možné, aby se povinné osoby s kolektivním systémem dohodly na kolektivním plnění a předchozí období roku 2016 zahrnuly smluvně do závazku kolektivního systému. V takovém případě povinná osoba nebude zasílat roční zprávu za rok 2016 samostatně, ale veškerá data o uvedených pneumatikách na trh i zpětně odebraných pneumatikách uvede v roční zprávě kolektivní systém. V případě, že povinná osoba neprováděla zpětný odběr před vstupem do kolektivního systému, kolektivní systém může vybrat příspěvky i za pneumatiky, které byly uvedeny na trh povinnou osobou před vstupem do kolektivního systému. Tím nebudou dotčeny povinnosti vyplývající z § 38a odst. 5 zákona o odpadech, ale případný rozdíl mezi uvedenou částkou a skutečnou částkou nebude hodnocen jako porušení tohoto ustanovení.

Po vstupu povinné osoby do kolektivního systému má povinná osoba povinnost dle § 38b odst. 6 zákona o odpadech ohlásit změny MŽP. Tyto změny může nahlásit za povinnou osobu také kolektivní systém. Kolektivní systém má od MŽP přístupové údaje do Seznamu povinných osob a v souladu s § 38b odst. 10 zákona o odpadech nové povinné osoby a změny údajů týkajících se smluvních povinných osob v Seznamu zadává samostatně.

Kolektivní systém není zodpovědný za plnění povinností povinných osob v předchozích letech a v případě, že se smluvní strany nedohodnou jinak, nebude kolektivní systém zodpovědný za plnění povinností povinné osoby do doby uzavření smlouvy o společném plnění s kolektivním systémem. Kolektivní systém má povinnost uzavřít smlouvu o společném plnění s každou povinnou osobou, která o to požádá. Jedinou výjimkou je, když povinná osoba má vůči provozovateli systému nesplněné splatné dluhy.